

kakor so pisana v krstnih knjigah od stare dobe, t. j. od dobe cesarja Jožefa II. naprej. Pod tem cesarjem pa se je moralo na vse kriplje nemčevati in tudi slovenska imena so se izpreminjala, in tako so nastala, kakor se da po starih listinah dokazati, iz Goričnik Bergmann, iz Tresoglav Schüttelkopf, iz Ševeder Schönwetter, iz Sršen Sehrschön, iz Breg Wreg, iz Krničnik Karnitschnigg, iz Vovšek Wouschegg itd. Ministerski ukaz veleva torej z drugimi besedami, da se imajo slovenska imena kolikor jih je dosedaj že pisanih nemški, nadalje tako pisati. Gledé na to opozarjamo, da ima vsakdo pravico zahtevati, da se v krstni knjigi zraven ponemčenega imena otrokovega postavi ime v pravi slovenski obliki. Dotičnemu otroku lahko služi potem le popravljena oblika imena. Sicer pa se nikomur, kogar ime je v krstni knjigi popačeno, ni bati, da bi, če piše svoje ime pametno, radi tega se mu pridržala dedščina, ki jo ima dobiti po kakem zlatem stricu v Ameriki. Ali je dotičnik pravi dedič ali ne, se že da dognati.

Da se še jedenkrat povrnemo k izveskam. Obrtniki, trgovci in drugi, ki imate nemške napise! Dajte je popraviti ter imejte v časti, kar je vašega. Kdor hoče obogateti, gleda na krajcarje; in mi Slovenci moramo, ako se nam sedanje nezno stanje naj kedaj obrne na bolje, začeti gledati na najmanjše stvari, še mnogo manjše od napisov na izveskah. Za desetice, ki je utegne to tega in onega stati, naj mu ne bo žal; položil jih je narodu na oltar. Drugi zavedni Slovenci, ki izvesk nimate, in razumniki, vi pa uplivajte na one, podučite jih in ne dajte jim miru, dokler niso narodu našemu dali, kar je narodovega!

Cerkvene zadeve.

Sv. Jožef pri Mariboru.

(Zgodovinska črtica.)

(Dalje.)

Kmalu potem je za Maribor in okolico nastopila prav huda doba britkosti, v kateri je cerkva sv. Jožefa daleko zaslovela. Bila so to osodepolna kužna leta 1679 do 1683.

Že leta 1668. so se začela na nebu in zemlji prikazovati nevarna znamenja. Po letu je bila nestrpljiva vročina, a v kljub temu je bilo vedno bolj mokrotno. Vsled strašnih ploh, ki so se meseca avgusta vlivale, narastle so na spodnjem Štajarskem vse reke ter napravile semtertja mnogo škode. V jeseni vlačile so se smradljive megle po zemlji in kužile zrak, ki je bil zelo nezdrav. Pri Slov. Gradu in tudi niže Maribora umrli so nekateri prav naglo, — s sumljivimi znamenji, v Celju pa je že nesrečna kuga davila in morila. Zato so se tudi v Mariboru bali, da jim bode novo leto za vezilo prineslo morilko kugo. Pa leto 1679. še za Maribor ni bilo posebno nesrečno, dasiravno je vreme tudi v tem letu bilo zelo nenavadno in nezdravo. V ruški okolici imeli so sicer neko nalezljivo bolezen, pri Sv. Lovrencu v Puščavi pa meseca julija že tudi kugo, a ta se v tem letu ni tako hudo razsajala, kakor 1680 in naprej. —

Soditi po poročilih, davila je kuga najprej ob koroški in nemško-slovenski meji ter je za Dravo prišla v Maribor. Od tod se je naglo razširila ne le po Dravskem polju, nego tudi po Slov. goricah. V Mariboru oglasila se je morilka že meseca junija 1680. Pa v kljub temu, da je v mestu in predmestju umrlo več oseb, večinoma prav naglo, ni se za to nikdo posebno zme-

nil. Reklo in trdilo se je, da so imeli vročinsko bolezen. In tako se je zgodilo, da se je kužni strup vedno bolj širil in celo mesto okužil, predno se je bilo kaj v obrambo ukrenilo.

Proti koncu meseca junija je bilo videti, kakor bi kuga hotela prenehati, a kmalu je začela moriti z novo močjo. V veliki bolnišnici, ki je stala blizu kužnega pokopališča, umrli so v nekaterih dnevih ne le vsi strežniki, pogrebci in grobarji, nego tudi nekateri zdravniki in duhovniki. A tudi zvun bolnišnice po hišah ni bilo bolje. Angelj morije se je pomikal od hiše do hiše in se ni zmenil ne za starost, ne za stan. Zdaj je segel po nežnem detetu, ki se je v maternem krilu veselo igralo, in revče začelo se je takoj lecati in bilo je po njem. Zdaj je razlil smrtni strup po žilah materi ali očetu, in ni ga ganilo milo jokanje nedolžnih otročičev, ki so kot sirote ostali brez vsake podpore celo osamljeni na svetu. Možu je pobral ljubo ženo, ženi pa dragega soproga, prijatelju vzal zvestega prijatelja, — in tako je kosila kosa neizprosljive smrti brez razločka in usmiljenja posebno septembra in oktobra 1680. Navadno je prvi za kugo umrli v hiši okužil tudi vse druge, in jednega za drugim odvedel je angelj smrti na drugi svet.

Da v toliki stiski ljudje niso pozabili na Boga, je lahko misliti, saj je dovolj znano, da nevolja moliti uči. V tem času hudega obiskovanja božjega zatekali so se Mariboržani z raznimi obljubami k sv. Roku, sv. Sebastijanu, sv. Barbari, zlasti pa k Materi božji in k njenemu deviškemu soprogu, sv. Jožefu. Ko bi zamogla pečina, na kateri stoji cerkev sv. Jožefa, govoriti, pripovedovala bi nam, da je v onih prežalostnih časih več tisoč ljudij imenitnega in priprostega stanu dospelo tja ter se je v prvotni cerkvi sv. Jožefa zaupljivo priporočevalo sv. Jožefu in dev. Mariji; — povedala bi nam, koliko vročih solz se je ondi prelilo, koliko gorečih molitev opravilo, da bi Bog hudo šibo odvrnil.

Ko je potem koncem leta 1680. v Mariboru kuga celo prenehala, dasi je še drugod hudo davila, postavili so meščani vsled zaobljube leta 1681. na mestnem trgu veličastno šatvo Marije, brez madeža spočete, s podobami kužnih patronov ob straneh, na hribu zunaj mesta pa cerkvico sv. Barbare.¹⁾ V cerkvi sv. Jožefa pa, v katero so verni od vseh strani z raznimi darovi prihajali, opravljala se je dan za dnevom sv. maša v zahvalo, da je Bog po priprošnji sv. Jožefa in dev. Marije grozno kugo od mariborskega mesta milostljivo odvrnil.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Domača zdravila za živino.

(Konec.)

Grenka sol, z domačo soljo zmešana, je dobro zdravilo zoper vročinsko bolezen. Konju se daje k otrobom ali ovsu primešana po 30 do 60 gramov, enako tudi govedi, mali živali pa pol manj — po dva do trikrat na dan. Če pa to še premalo izprazni želodec, treba še pomnožiti grenke soli.

Hmelj je dobro sredstvo, pokončati uši v kurnikih in golobnjakih. Dene se na tla v kurniku kuhane hmelja in pusti nekaj dnij ležati. Med tem se uši v njem zberejo, na kar se vse pobere in zažge. Na ta način se najložje prežene mrčes iz perutninskih hlevov.

Jagode črne, s kuhane, so zdravilo za drisko pri svinjah. Vzame se jih za pest veliko, v vodi skuha, da postane kaša, in po enkrat na dan svinji daje.

¹⁾ Ign. Orožen, I., 3., 22. in 538.